אבל הדיינין חותמים אע"פ שלא קראוהו:

ל) [לקמן קי. ב"ב כח: לח: לט. ערכין טז.], ב) יבמות לז:,

ג"ו שס, ד) שייך לעמוד א' במתני', ק) גי' רש"ל אחד

הוהות הר"ח

(ה) תר"ה עשלה כו׳ שעשלה

סימן כל"ל ומיבת העורר נמחק: (**ב**) ד"ה ורבטן כו׳

למרייהו דזכות:

מוסף רש"י

מי שהלך למדינת הים

ואבדה דרך שדהו. שהיתה שדהו מוקפת משדות אחרים והיה לו דרך על אחת מן

הרוחות ואדדה. ששכתו על

ליזה מן הרוחות היתה (יבמות לז:). ילך בקצרה.

יתנו ביניהם דרך קלרה. ולקמן מפרש לה (שם). שפיר

אדמון.

קאבוי או ביין: ייקפנקת דעתא שהקיפו אדם אחד מכל רוחותיו, דאמר אורחיה גביה

הוא (שם). כגון שהקיפוה

ארבעה בני אדם. דכל וחד

מדחי ליה (שם). בארבעה

שארבעה אנשים מכרו לאלו

שם). אי שתקת שתקת. ולא אעלה עליך גדמים יקרים

תוספות רי"ד (המשך)

ומשום דחתם בההוא סימנא

אתה עושה אותו כאילו הודה

בפי׳ לפיכך כל טענה שיאמר

אנו מאמינים לו כיון שיש

דטען אפוטרופוס הא לא

. טעין לא הוה טעין אביי

טעין לא הוה טעין אביי הכי בעבור היתומים והא דק״ל כל מילתא דהוה מצי

. למיטען אביהם של יתומים

אין נפרעין מנכסי יתומים

. אלא רשרוטה ואט״ף שיש

לא טעני מידי טעני ב״ד

בעבורם דלמא פרעיה י"ל

דוקא גבי פרעון דשכיחי אינשי דלא קרעי לשטרא

. או משום דמאמינו שיקרענו

או שמא אפשיטי דספרא

שייריה טוענין בעבורם אבל בחזרתי ולקחתיו ל) דהוה

מילתא דלא שכיחא אי נמי

בתלם א' עשיתי לו דלא

אין ואי לא לא טענו להו

. ב״ד. והרב אומר שאפילו

בשבילם שכל טענה שיכולין

. לטעון טועניז ואביי דלא טעז

אדעתיה 3): מרגני למדינת הים ואבדה לו דרך ייימר ילד לו

שדהו אדמון אומר ילך לו בקצרה וחכ״א יקח לו דרך

בקי מנה או יפרח באויר. פי׳ אבדה לו דרך שדהו שהחזיקו בה בעלי השדות

שבמצריו אדמון אומר וכר׳ פי׳ בעל כרחם יתנו לו דרך ללכת בשדהו ויבחרו לו

הקצרה שבהן. וחכ״א הפסיד

הקבות טבחן. הזכ א הכסיד דרכו כיון שאינו מכירה ומתמה שפיר קאמר אדמון

מכח

:סמ בג א מיי' פט"ז מהל' טוען הל' ב ופ"ו מהל' עדות

הלי ח סמג עשין לד טוש"ע ח"מ סימן מו סעיף כ וסימן קמו סעי ד: בד ב מיי פט"ז מהלי טוען

ונטען הלכה א ב"י ח"מ סימן קמו: מה ג מיי׳ שם הלי ב טוש״ע

ח"מ סימן קמו סער' ג: באו ד טוש"ע שם בהג"ה: באו ה מיי' פ"י מהלכות נחלות הלכה ו סמג עשין לו טור ש"ע ח"מ סימן רל קעי׳ ב:

רנ סעי׳ ב: בח ו מיי׳ פט״ו מהלי טוען ונטען הלי יא טוש״ע ח"מ סימן קמח סעיף ב: ממ ז ח ט מיי׳ שם טור ש"ע שם וסעיף א: ג' מיי' פ"י מהלכות נחלות הלכה ב סמג עשין נו טוש"ע ח"מ סי' רפח סעיף

ב: גא כ ל מיי' פי"א מהלי זכיה הלי כב סמג עשין . פב טוש"ע ח"מ סי' רנג סעי' כב [וברב אלפס ב"ב פ"ט ד" רכג:]:

תוספות רי"ד ראוכז היה אחד מג' הדייניו שאין הדיינים צריכים לראות . מה שכתוב בשטר שלא על אלא על חתימות העדים והלכך לא אבד את זכותו שהוא יכול לומר כשחתמתי דיין על האשרתא לא ראיתי . מה שכתוב בשטר שאילו ששדה זו היתה שלי והשטר זה רמל הוא ולא הייחי חותם: עשאה סימן וכו' אמר אביי ל"ש אלא לאחר אבל לטצמו לא ארד את זרותו הוה מצינא לך (ס"א מיזבין לי) מאי אית לך למימר אי בעי לך למימסר מודעא חברך חברא אית לך. פי׳ אם זה שמעון מכר השדה האחרת שבצד זו לראוכן וכתב לו במצרים שהיא סמוכה לשדה שלי ועכשיו אומר לו שמעון לראובן אילו היתה שלך היאך שתקת וקבלת זה השטר אילולי יוקברוני וווי השטו אירורי שהודית כי היא שלי ואינה שלך לא אבד בזה ראובן . זכותו שהוא אומר לו אם וכוונו שהוא אוכו לו אם הייתי מערער מיד היית חוזר בך מלמכור לי אותה השדה בן כתכובור אותו חוד ולא הייתי יכול לכוף כדי שתמכור לי מפני שהייתי חפץ בקניינך אותה שדה שתקתי וזה שלא עשיתי מודעא בפני עדים מתחלה כי זה שאני שותק ומקבל שמר זה לא שאוי מודה שטו ווו לא שאב בייר... אלא מפני השדה האחרת שהוא מוכר לי אני שותק . טרשיו מחוי שאוי ירא שמא עכשיו מפני שאני ייא שמא יגידו העדים הדברים ויגיעו לאזניך ותמנע מלמכור לי. ההוא דעשאה סימן לאחר שכיב ואיקום אפוטרופא אתא לקמיה דאביי א״ל עשאה סימן לאחר אבד את זכותו. א״ל אילו הוה אבוהון דיתמי הוה טעין ואמר תלם אחד עשיתי לו א"ל שפיר קאמרת דא״ר יוחנן אם טען ואמר תלם א׳ עשיתי נאמן. פי׳ מה שהודית על תלם שמכר בין שדה זו שאני עורר ובין אותה השדה שמכר ועל אותו התלם כתב מצר פלוני סמוך לשדה שלי וחתמתי

סימן לאחר. מתוך הלשון משמע דאעורר קאי כגון שמכר אחת משדותיו ועשאה סי׳ בשם המוחזק ובגמ׳ הכי פי׳ לא שנו אלא לאחר אבל לעצמו לא איבד כלומר אם מכר מערער אחת משדותיו למוחזק לאו הודאה היא דאי לאו דעבדי הכי

לא היה המוחזק קונה שדה ממני ואני הייתי לריך למעות ולא גרסי׳ מזבין אלא זבין ובירושלמי משמע כרש"י שהביה בפי׳ ר"ח ולה סוף דבר שעשאה (6) העורר סימן לאחר אלא אפילו עשאה היאחר לאחר והעורר חתום בעד איבד זכותו: אמר ליה שפיר קאמרת דאמר ר' יוחנן בו'. אני לא היה זכור בדברי ר' יוחנן עד שהזכירו האפוטרופום דאילו היה זכור היה הוא עלמו טוען בשביל היתומים כדקיימא לוי טוענין ליורשין:

אם מען ואמר חזרתי ולקחתי ממנו מהימן. תיתה אתאי נאמן הואיל והודה דלאו שלו הוא היאך יכול לטעון שוב חזרתי ולקחתי וכ"ת דנאמן במיגו דאי בעי לא הוה חתם ולא הוה מודה לאו מילתא היא דבכי האי גוונא לא אמרי' מיגו כדפירשנו לעיל בפרק הכותב (דף פה. ושם) גבי ההיא אתתא דאפקידו גבה מלוגא דשטרי כמו שפירשנו שם ולפי מה שפירשנו במי שהיה נשוי (לעיל לב: ושם ד"ה דינא) דלא טענינן ליתמי מזוייף הוא אומר רבי דמלינן לפרש הכא דמיירי כגון שאין כתב ידי העדים יולא ממקום אחר ולכך נאמן לומר חזרתי ולקחתי ממנו מיגו דחי בעי אמר מזוייף הוא ולא נחתם ולא עשיתי סימן מהימן הוא לומר עשיתי סימן וחזרתי ולקחתי ממנו והא דלא האמר אי הוה אבוהון הוה טעין מזוייף הוא דלא טענינן ליתמי מזוייף הוא מיהו חזרתי ולקחתי ממנו טענינן להו כיון דקסבר דאבוהון הוה מהימן בהך טענה מיגו דאי בעי אמר מזוייף הוא כדפרישית במי שהיה נשוי: **ורבנ**ן סברי אי צייתת צייתת ואי לא מהדרנא שמרא למרייהו. אבל הא לא מצי למימר בחד דאתי מכח חד מזבנינא ליה לארבעה דלא מצית לאשתעויי דינא בהדייהו שלא יכול להפקיע דינו על ידי מכירתו הואיל וקודם שבא לידו לא היה ראוי לומר כן אבל בחד דאתי מכח ד' יכול לומר מהדרנא שטרא למרייהו (כ) וזכות הבא על ידו הוא יכול להפקיעו ולהעמידו בזכותו שהיה לו קודם שבאו לו אלו השדות לידו והא דקאמר בפ"ק דב"ק (דף ח.) מכר לאחד או לג' בני אדם כאחד

פירוש עידית ובינונית וזיבורית כולן נכנסו תחת הבעלים ומוקי לה התם בשלקח עידית באחרונ׳ ופריך וליתו כולהו וליגבו מעידית משום דאמר להו אי שקליתו כדינייכו שקליתו ואי לגמרי דהא גבי מזיבורית ולהכי מודה התם דמני אמר מהדרנא שטרא

לא מהדרנא שטרא דזיבורית למריה ופריך נזקין נמי נימא הכי אלמא התם אמרי׳ הך טעמא לכולי עלמא לא קשה מידי דהתם לית ליה פסידא

למריה אבל הכא דאיכא פסידא לגמרי סבירא ליה דלא אמרי′ מהדרנא שטרא למרייהו והא דפריך אי הכי נזקין נמי נימא הכי הוא הדין דאבעל חוב מצי פריך אמאי גובה מן הביטונית אלא רבותא קפריך דאפי" נוקין דדינו מן התורה בעידית לימא הכי ורש"י פי" לשם דווקא מנוקין קפריך אבל מבעל חוב ניחא ליה דגובה מן הבינונים דאי א"ל מהדרנא שטרא דזיבורית למריה מני א"ל לכי תהדר אבל נוקין ניחיב

עשאה סימן לאחר: אמר אביי ילא שנו אלא לאחר אבל לעצמו לא איבד את זכותו דאמר אי דלא עבדי ליה הכי לא הוה מזבין לה ניהלי מאי אית לך למימר איבעי לי למימסר מודעא יחברך חברא אית ליה וחברא דחברך חברא אית ליה ההוא דעשאה סימן לאחר ערער ושכיב ואוקים אפוטרופא אתא אפוטרופום לקמיה דאביי א"ל עשאה סימן לאחר איבד את זכותו אמר אי הוה אבוהון דיתמי קיים הוה מעין ואמר קשיא ליה מי קרו אינשי לתרי פלגי דיקלי דיקלא או לא אמר ליה רב מרדכי לרב אשי הכי אמר אבימי מהגרוניא משמיה

תלם אחד עשיתי לך א"ל שפיר קאמרת דאמר ר' יוחגן יאם מען ואמר תלם אחד עשיתי לך נאמן זיל הב ליה מיהת תלם אחד הוה עלה ריכבא דדיקלי אמר ליה אי הוה אבוהון דיתמי קיים הוה מעין ואמר חזרתי ולקחתי ממנו א"ל שפיר קאמרת דא"ר יוחנן יאם מען ואמר חזרתי ולקחתיו ממנו נאמן האמר אביי האי מאן דמוקים אפוטרופא נוקים כי האי דיִדע לאפוכי בזכותא דיתמי: כותני׳ ימי שהלך למדינת הים ואבדה דרך שדהו אדמון אומר ילך לו בקצרה וחכמים אומרים יקנה לו דרך במאה מנה או יפרח באויר: גמ' מ"ם דרבנן ישפיר קאמר אדמון יאמר גמ' רב יהודה אמר רב יכגון שהקיפוה ארבעה בני אדם מארבע רוחותיה אי הכי מאי מעמא דאדמון אמר רבא הבארבעה דאתו מכח ארבעה וארבעה דאתו מכח חד כולי עלמא לא פליגי דמצי מדחי ליה כי פליגי בחד דאתי מכח ארבעה אדמון סבר מכל מקום דרכא אית לי גבך ורבנן מברי "אי שתקת שתקת ואי לא מהדרנא שטרא למרייהו ולא מצית לאשתעויי דינא בהדייהו ההוא דאמר להו דיקלא לברת אזול יתמי פלוג לנכםי לא יהבו לה דיקלא סבר רב יוסף למימר היינו מתניתין א"ל אביי מי דמי התם כל חד וחד מצי מדחי ליה הכא דיקלא גבייהו הוא 'מאי תקנתייהו ליתבו לה דיקלא וליהדרו וליפלגו מרישא: יההוא דאמר להו דיקלא לברת שכיב ושביק תרי פלגי דדיקלא יתיב רב אשי וקא

דחמר. בשעת מיתתו: היינו מתני'. דאזלא גבי כל חד וחד ומלי מדחי לה כרבנן: כל חד וחד מלי מדחי ליה. של מזרח אומר לו בלפון דרך שלך ואין לך אצלי כלום וכן כל אחד ואחד: הכח דקלח גבייהו הוח. שהרי כל דרבא לקרו אינשי לתרי פלגי דיקלי דיקלא: הנכסים היו יחד בשעת לוואה ועל כולם הטיל הדקל ולא פירש איזהו: מתני' ושבק תרי פלגי דדקלא. שהיה לו בשותפות ושאר דקלים הרבה

אבל הדיינים חותמין. בקיום אע"פ שלא קראוהו שהרי אינן מעידין אלא ששטר זה בא לפנינו והעדים הכירו שהיא חתימתן: לא שנו

אלא לאחר. דוקא נקט מתני׳ סימן לאחר אבל עשאה המוחזק בה

סימן לעצמו של ראובן זה העורר עליה שהיה שמעון מוכר שדה

שבלדה לראובן זה העורר עליו

וכשמלר לו סימני המלרים כתב על

שדה זו מילר פלוני שלי ולא מיחה

ראובן: אי לאו דעבדי הכי. אם לא

שתקתי: למימסר מודעה. לומר

לעדים בסתר הוו יודעין שעל שדה

זו שחצל זו שחני לוקח חני מערער

ומה ששתקתי למה שכתבה במלריה

בשמו שאם אני מוחה לא ימכור

לי זאת: חברך חברא אים ליה.

ויודיעוהו ושוב לא ימכור לי: סלס

אחד. מענית המחרישה על פני

כל השדה שמכר הודיתי לו בין שדה

זו שאני עורר ובין אותה שמכר ועל

אותו תלם כתב מלר פלוני שלי

וחתמתי על השטר ולא מחיתי: הב

ליה מיהת חלם אחד. לאחר שהביא

אפוטרופום של יתומים ראיה שהיתה

של אביהם וגזלה הימנו ולא היה

למחזיק זכות בה אלא לפי שעשאה

אביהן סימן בשמו של מחזיק א"ל

אביי לאפוטרופום זיל הב ליה

למחזיק מיהת תלם אחד: הוה.

על אותו תלם: ריכבא דדקלא.

שורת דקלים מורכבין זה על גב

זה: תורפי ולקחפיו הימנו. לחחר

שעשיתיו סימן בשמו: נחמן. דהפה

שאסר הוא הפה שהתיר דמאחר

שיש עדים שהיתה שלו ונגולה הימנו

אין לזה זכות באותו תלם אלא על

פיו של זה שעשחה סימן לחחר והרי

חזר ואמר לקחתיו: בותבר' ואבדה

דרך שדהו. שהחזיקו בה בעלי

השדות שבמלריו: ילך לו בקלרה.

על כרחם יטול לו דרך לשדהו אבל דרך קצרה יברור לו שלא ירבה

ליטול: גמ׳ שפיר קחמר חדמון.

דהס"ד כשארבעת השדות שסביבותיו

של אדם אחד הן דממה נפשך אורחיה

גביה הוא: ארבעה בני אדם.

דכל חד וחד מדחי ליה דרכך לאו

גבאי הוא: וארבעה דאתו מכח

חד. שלקחוה מאיש אחד אחר שהלך

זה: אי שמקם שמקם. ואוזיל גבך

כשתקנה הדרך ממני: ההוא

היו לו והיתומים היו נותנין לה אותן שני חלאין שיש טורח בהן יותר: קרו אינשי כו'. ועל כרחה ידה על התחתונה שהנכסים בחזקת היתומים וזו אינה באה עליהם אלא מכח הלוואה: מחני

. פי׳ דקס״ד שד׳ בינונית ולא מצי אמר ליה לכי תהדר וכ"ת כתובת אשה נמי אמאי גובה מן הזיבורית תימא ליה לכי תהדר הא לאו מילתא היא דבהך טענה דממה נפשך אורחיה גביה ליכא לאפקועי יותר ממה שגובה אם היו כולן ברשות הבעלים הראשונים ולפי זה שפיר הוצרך לפרש כאן אי צייתת צייתת ואוזיל לגבך אמר רב יהודה אמר רב כגון דהשתא מרויח במה שאינו מחזירו לו ולא משמע כלל הלשון כך ועוד דקתני במתני׳ יקח לו דרך במאה מנה משמע כמו שירצה מוכר: רוחותיה דכל חד וחד מדחה ליה אורחך לאו גבאי הוא אי הכי מ״ט דאדמון אמר רבא בד׳ דאתו מכח ד׳ וד׳ דאתו מכח חד כ״ע לא פליגי דמצו מדחו ליה ולא מחיתי א"ל זיל הב ליה תלם א' פי' לאחר שהביא אפוטרופוס של יתומים ראיה שהיתה שדה של אביהם ונגזלה ממנו ולא הוחיף אריך הבירה וכל א פייילאות שהביא אפוסופוס של יתופים ואיז שהוח של אביהם ותנולה ממנו ולא היה בה כלום זכות למחזיק אלא שעשאה סימן לאחר א"ל אביי לאפוטרופוס זיל הב ליה למחזיק מיהת תלם אי. הוה (איכא) עליה ריכבא דוקלא א"ל אילו הוה אבוהון קיים הוה טעין ואמר חזרתי ולקחתיו ממנו א"ל שפיר קאמרת דא"ר יוחנן אם אמר חזרתי ולקחתיו ממנו נאמן אמר אביי האי מאן דמוקי אפטרופא לוקים כי האי דידע להפוכי בזכותא דיתמי. פיי המורה דהפה שאסר הוא הפה שהתיר ואינו נ"ל דלא אמר דהפה שאסר הוא הפה שהתיר אלא כדטעי׳ האיסור וההיתר ביחד אבל אם אסר עצמו היום אינו יכול להתיר עצמו למחר אלא הטעם הוא מפני שיש לו עדים שהיתה שלו או של אביו

. כי פליגי בחד דאתי מכח ד׳ אדמון סבר מ״מ אורחי גבך הוא ורבנן סברי אי ציית ציית ואי לא מהדרנא שטרא למרייהו דלא מצית לאישתעויי דינא בהדייהו. פי' אי צייתת אתפשר עצמך בדמי הדרך ולא ארבה עליך דמים ואי לא ציית ותרצה אותו בחנם אני אלך לאותם שמכרו לי באחריות אומר לכל א' וא' אתה מכרת לי שדה שלימה וזה בא ותובע ממני דרך בואו וסייעו . לי והם יבואו ויטענו עמך ולא (קובל לה דיין) [תוכל להתדיין] עם א׳ מהן ואלה הם דברים בעלמא לרווחא דמילתא אע״פ שלא הלך להם כך הדין נותן כיון שמזכותם הוא בא שכמו שהם היו דוחים אותו כך הוא דוחה אותם שכל זכות שהיה להן